

Poistné právo v kontexte legislatívy EÚ

Lujza Jurkovičová¹

Insurance law in the context of EU legislation

Abstract

The paper deals with European sources of insurance law. In the first part of this paper, we present the theoretical basis for insurance. The first part includes a brief history and development of insurance. The second part contains the objective of the contribution and explains the thesis and explains the notion of European insurance law, the main source of European insurance law, the single European insurance market and finally explains harmonization of insurance law.

Key words

European insurance law, single insurance market, insurance contract

JEL Classification: G22, G52, I13

Received: 2.5.2020 Accepted: 19.6.2020

Úvod

Vo všeobecnosti možno povedať, že poisťovníctvo predstavuje veľmi dôležité a najrýchlejšie rastúce odvetvie hospodárstva. Toto tvrdenie platí predovšetkým pre jednotný poistný trh Európskej únie. Realizácia jednotného trhu medzi členskými štátmi EÚ súčasne otvorila aj jednotný poistný trh. Ten sa otvoril nielen pre poistenie veľkých rizík, ale aj pre poistenie obyvateľstva členských štátov Európskej únie. Cieľom Európskych spoločenských bolo od roku 1993 vytvorenie jednotného poistného trhu, v ktorom by platili rovnaké pravidlá pre poisťovne a poistených.

So vznikom jednotného európskeho trhu úzko súvisí vznik európskeho poistného práva. Za účelom vytvorenia celoeurópskeho poistného trhu boli realizované príslušné legislatívne opatrenia. Preto sa za významný normatívny zdroj poistného práva považuje právny poriadok Európskej únie. Okrem primárneho práva, ktoré predstavujú základné dokumenty Európskej únie a nariadenia, ide hlavne o sekundárne poistné právo, ktoré predstavujú smernice, ktoré prenikli aj do súkromného poistného práva.

Poistenie môžeme charakterizovať ako formu kolektívneho znášania rizík rôzneho druhu, ktoré ohrozujú jednotlivcov alebo ich majetok. Rizikové spoločenstvo tvoria ohrozené subjekty a jadrom rizikového spoločenstva je centrálny poistný fond. Centrálny poistný fond tvoria príspevky jednotlivcov a slúži na uspokojenie potrieb dotknutých subjektov. Má dostatok prostriedkov, pretože poistná udalosť je náhodná udalosť, a teda nastane len v obmedzenom počte poistených osôb.

¹ JUDr. Ing. Lujza Jurkovičová, PhD., Ekonomická univerzita v Bratislave, Obchodná fakulta, Katedra obchodného práva, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava; e-mail: lujza.jurkovicova@euba.sk

Podstatou poistenia je prenos rizika z poisteného na poisťovateľa. Poistenie je predmetom skúmania rôznych vedných odborov ako ekonómia, matematika a v neposlednom rade právo. Najkomplexnejšie sa poisteniu venuje poistná veda, ktorá skúma ekonomické, právne a matematicko-štatistické stránky poistných vzťahov. Ekonomická veda stavia do popredia makroekonomický pohľad na poistenie ako určitú hospodársku činnosť. Poistná matematika sa zaoberá vplyvom rizík a náhodnosti na výšku poistného plnenia a výšku poistného. Právo skúma poistenie z mikroekonomického pohľadu. Skúma právne prostredie, v ktorom sa vykonáva poisťovacia činnosť, a zaoberá sa osobitnými právnymi vzťahmi medzi poisťovateľom a poisteným.

Poisťovacia činnosť sa skladá z rôznych prvkov a na základe nich možno určiť týchto šesť základných znakov poistenia:

- rizikové spoločenstvo ohrozených subjektov,
- poistné nebezpečenstvo,
- poistná potreba,
- profesionálne rozdelenie poistného rizika,
- odplata za poistnú ochranu a
- nárok na poistné plnenie.

Na základe týchto prvkov môžeme poistenie definovať ako profesionálne organizované rizikové spoločenstvo so samostatnými právnymi nárokmi, ktoré sa vytvára s cieľom uspokojovania poistných potrieb jednotlivých členov v prípade realizácie poistného nebezpečenstva.

Poistné právo je súčasťou súkromného práva a upravuje súkromné poistenie. Zaoberá sa právnymi pomermi, ktoré vznikajú pri tvorbe centralizovaného fondu, spôsobom prerozdelenia fondu, hospodárením poisťovne. Základom poistného práva je úprava vzťahov medzi účastníkmi poistenia, a teda medzi poisťovateľom a poisťovníou. Výlučný dôvod vzniku poistného práva je poistná zmluva. Základné princípy súkromného poistného práva sú princíp rovnocennosti a princíp zásluhovosti.

Oblasti verejného poistenia upravuje verejné poistné právo a platia pritom osobitné princípy, ktoré odrážajú verejný záujem na zachovaní sociálnych istôt obyvateľstva. Verejné poistenie vzniká na základe zákona a radia sa sem sociálne zabezpečenie a verejné zdravotné a nemocenské poistenie. Verejné poistné právo sa riadi princípom nadriadenosti a podriadenosti a princípom solidarity.

Aj napriek tomu, že rozlišujeme verejné a súkromné právo, neznamená to, že súkromné právo je zbavené mocenských prvkov. Štát zasahuje do poisťovacej činnosti, pretože sú v jeho záujme finančné zdravie a stabilita komerčných poisťovní, ktoré dopĺňajú verejné poistenie. V súčasnosti existuje systém dohľadu nad poisťovníctvom na národnej aj celoeurópskej úrovni.

Poistenie, také, ako ho chápeme dnes, má iba dvestoročnú históriu. Za vznik moderného poistenia môžeme považovať 15. storočie a svedčia o tom písomné záznamy. Prvé poistenie súviselo s poistením námorných lodí a poistením proti požiaru. Po transformácii poisťovacej činnosti na samostatné odvetvie hospodárstva boli položené základy pre tvorbu špecifických poistných odvetví. Medzi jedno z najvýznamnejších poisť-

ných odvetví patrí životné poistenie, ktoré postupne prešlo vývojom od rodinného zaopatrenia, na formu kolektívneho zabezpečenia až po dnešnú transformáciu na investičné životné poistenie.

Vzhľadom na to, že poistenie sa rozvinulo do masových rozmerov na začiatku 20. storočia, sa začala na európskom kontinente pociťovať absencia právneho rámca v tejto oblasti, a to hlavne v prepojení poistnej zmluvy a samotného rizika. Reakciou na túto situáciu bol vznik všeobecných poistných podmienok, ktoré však vytvárali poisťovacie spoločnosti. Výsledkom toho bol veľký nepomer medzi záujmami zmluvných strán.

Zákonodarcovia sa prvýkrát začali zaoberať aj verejnoprávnou stránkou výkonu poisťovacej činnosti stanovením určitého rozsahu štátnej kontroly a dozoru. Postupom času začala vznikať právna úprava, ktorá stanovila podmienky podnikania v oblasti poisťovníctva, udeľovania licencií na poisťovaciu činnosť, systému schvaľovania poistných podmienok poisťovní, systému priebežného dohľadu nad činnosťou poisťovní s možnosťou ich sankcionovania až po zrušenie povolenia na výkon poisťovacej činnosti. Právna úprava poistnej zmluvy v zákone sa objavuje na začiatku 20. storočia.

Tento vývoj je podobný v celej Európe, s výnimkou štátov, ktoré sa stali súčasťou sovietskeho bloku po roku 1945. Nemecko, Rakúsko, Francúzsko, škandinávské štáty a Československo (do roku 1950) upravovali poistnú zmluvu v samostatnom zákone alebo v civilnom kódexe. Toto riešenie pokračuje aj po vzniku Európskej únie. Platí tu zásada, že v prípade neexistencie osobitných noriem podporne platí na poistnú zmluvu všeobecná úprava záväzkového práva.

1 Metodika práce

Cieľom predkladaného príspevku sú definovanie a analýza európskych prameňov poistného práva. Nevyhnutné pre pochopenie tejto problematiky je objasnenie aj základných pojmov ako poistenie, jeho základné znaky a úloha. Na dosiahnutia stanoveného cieľa príspevku sme aplikovali základné metódy vedeckého bádania: abstrakciu, analýzu, syntézu, indukciu, dedukciu, komparáciu a deskripciu. Abstrakciou sme selektovali informácie z rôznych literárnych zdrojov pre definovanie jednotlivých pojmov. Prostredníctvom analýzy sme realizovali systematický zber informácií, ktoré boli po následnom triedení vhodne interpretované. Aplikáciou syntézy sme identifikovali vzájomné súvislosti a príčiny medzi faktmi. Všeobecné závery, ktoré boli definované na základe indukcie jednotlivých poznatkov, uvádzame v závere príspevku.

2 Výsledky a diskusia

V tejto kapitole na začiatku definujeme, čo je predmetom európskeho poistného práva a aký je základný normatívny zdroj európskeho poistného práva. Ďalej sa tu budeme zaoberať vznikom jednotného európskeho trhu, jednotlivými prameňmi poistného práva a ich prínosom do tejto oblasti. Tiež zosumarizujeme, aká je ich úloha a hlavný význam pre jednotný európsky poistný trh.

2.1 Pojem a predmet európskeho poisťného práva

Európske poisťné právo je súčasťou európskeho súkromného práva. Jeho predmetom sú súkromné právne pomery poistenia na národnej a nadnárodnej úrovni. V súčasnosti ešte nemôžeme hovoriť o úplne samostatnom nadnárodnom európskom poisťnom práve, pretože sa ešte stále nachádza v štádiu svojho vzniku.

Predmetom európskeho poisťného práva je úprava súkromnoprávných pomerov medzi poisťovateľmi a poistenými, ktoré vznikajú pri výkone poisťovacej činnosti poisťovateľov ako podnikateľských subjektov, ktoré pri výkone tejto činnosti podliehajú verejnoprávnej kontrole.

Znamená to, že dohľad nad poisťovňami nemožno chápať ako izolovanú časť verejného práva, ale ako prirodzenú súčasť súkromného poisťného práva. Komplexnosť súčasného právneho poriadku dokazuje symbióza súkromného a verejného práva v poisťnom práve.

2.2 Právny poriadok Európskej únie

Komunitárne právne predpisy tvoria európske poisťné právo a môžeme ich nájsť v primárnom a sekundárnom práve Európskej únie. Na tvorbe komunitárneho poisťného práva sa podieľajú všetky legislatívne orgány Európskej únie, a to predovšetkým Európska komisia, Európska rada a Európsky parlament. Tieto orgány presadzujú základné myšlienky európskych spoločenstiev, ktoré sú ustanovené v zakladateľských dokumentoch o vzniku Európskej únie. Ide predovšetkým o slobodný pohyb kapitálu a služieb.

Komunitárne poisťné právo predstavuje súhrn právnych predpisov, ktoré upravujú právne pomery poistenia na nadnárodnej úrovni. Európske poisťné právo a poisťné právo jednotlivých členských štátov však nemožno stotožňovať, aj keď v niektorých oblastiach je dvojvrstvové. Tak je tomu v prípade, ak sa smernica Európskej únie zaoberá tým istým problémom ako transponovaná úprava členského štátu.

Zakladateľské dokumenty Európskej únie sú základným prameňom európskeho poisťného práva. Je to hlavne zmluva o založení Európskeho spoločenstva v znení Lisabonskej zmluvy, ktorou sa menia Zmluva o Európskej únii a Zmluva o založení Európskeho spoločenstva. Týmto zmluvám predchádzala zmluva o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva. Na základe týchto zmlúv vzniklo sekundárne právo, ktoré tvoria hlavne nariadenia a tzv. poisťovacie smernice.

2.3 Jednotný európsky trh

V roku 1957 uzavreli Belgicko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko a Nemecká spolková republika Rímsku zmluvu. Touto zmluvou sa položili základy pre jednotný európsky trh. S cieľom vzniku spoločného hospodárskeho trhu boli do uvedenej zmluvy zakotvené rôzne základné slobody. Pre vznik jednotného poisťného trhu sú dôležité tri slobody, a to:

- sloboda usídlenia (čl. 43 a nasl. Zmluvy ES),
- sloboda voľného poskytovania služieb (čl. 49 a nasl. Zmluvy ES),
- sloboda voľného pohybu kapitálu (čl. 56 a nasl. Zmluvy ES).

Sloboda usídlenia znamená, že príslušník členského štátu môže slobodne vykonávať na území iného členského štátu samostatnú podnikateľskú činnosť. To znamená, že poisťovne môžu mať v inom členskom štáte dcérsku spoločnosť, pobočku alebo agentúru s cieľom vykonávania poisťovacej činnosti.

Slobodné poskytovanie služieb znamená neobmedzenú možnosť podnikateľa členského štátu vykonávať podnikateľskú činnosť na území iného členského štátu. Z toho vyplýva, že poisťovne môžu vykonávať poisťovaciu činnosť na území iného členského štátu bez toho, aby museli zriaďovať pobočky. Môžu to uskutočňovať tromi spôsobmi:

1. Poisťovateľ z členského štátu začne na území iného členského štátu uzavierať poisťné zmluvy. Poisťovateľ takto aktívne poskytuje poisťovacie služby.
2. Poistník z členského štátu uzavrie poisťnú zmluvu s poisťovateľom na území iného členského štátu. Tento spôsob predstavuje pasívne poskytovanie poisťovacích služieb.
3. Poisťovateľ uzavrie s poistníkom v inom členskom štáte poisťnú zmluvu na diaľku bez toho, aby poisťovateľ alebo poistník opustili územie svojho členského štátu, pričom zmluva na diaľku sa dá uzavrieť prostredníctvom internetu, e-mailu alebo iného komunikačného prostriedku.

Slobodný pohyb kapitálu je významný z hľadiska etablovania jednotného poisťného trhu. Podľa čl. 56 Zmluvy Európskeho spoločenstva nie sú prípustné žiadne obmedzenia pri pohybe kapitálu a platieb medzi členskými štátmi a členskými štátmi a tretími krajinami. V oblasti poisťovníctva je to dôležité pri finančných transferoch pri zakladaní dcérskych spoločností alebo pobočiek na území iného členského štátu. Umožňuje to tiež cezhraničné transfery poisťného plateného poistenými, tiež poisťných plnení platených poisťovníkmi. V roku 1999 sa zaviedli jednotná európska mena a v roku 2014 Jednotná oblasť platieb v eurách (SEPA), čo v konečnom dôsledku uľahčilo slobodný pohyb kapitálu. Poisťovne a poistení môžu zasielať a prijímať platby medzi členskými štátmi za rovnakých podmienok, práv a povinností, bez ohľadu na to v ktorej krajine majú vedený platobný účet.

2.4 Harmonizované poisťné právo

Harmonizácia legislatívy členských štátov Európskej únie súvisí predovšetkým s prijímaním právnych záväzných aktov. Základom harmonizovaného poisťného práva je tzv. európsky právny poriadok, ktorý pozostáva z nariadení, smerníc, rozhodnutí a odporúčaní. Komisia Európskej únie ma za úlohu prípravu smerníc. Komisia Európskej únie vznikla v roku 1958 a sídli v Bruseli v Belgicku. Jej úlohou sú podpora všeobecných záujmov Európskej únie prostredníctvom navrhovania a presadzovania predpisov, ako aj vykonávanie politik a rozpočtu Európskej únie. Členov Komisie Európskej komisie predstavuje kolégium komisárov, pričom 1 komisár je z každej krajiny Európskej únie.

Príslušné smernice sú vydané Európskou radou a Európskym parlamentom. V roku 1974 bola založená Európska rada, ktorá sídli v Bruseli v Belgicku. Jej členovia sú hlavy štátov alebo predsedovia vlád krajín Európskej únie, predseda Európskej komisie alebo vysokí predstavitelia pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku. Jej úlohou je vymedzenie všeobecného politického smerovania a priorít Európskej únie. V Európskej rade sa stretávajú lídri krajín Európskej únie s cieľom určiť politický program Únie. Európska rada predstavuje najvyššiu úroveň politickej spolupráce medzi krajinami Európskej únie. Európsky parlament existuje od roku ako spoločné zhromaždenie Európskeho spoločenstva uhlia a ocele a od roku 1962 ako Európsky parlament, pričom prvé priame voľby do Európskeho parlamentu sa uskutočnili v roku 1979. Sídli v troch krajinách, a to vo Francúzsku, Belgicku a Luxembursku.

Smernice Európskeho parlamentu a Rady tvoria základný zdroj tvorby európskeho poistného práva. Patria medzi sekundárne úijné právo. Účelom týchto smerníc je harmonizácia poistného práva členských štátov Európskej únie s európskym právom. Každý členský štát má povinnosť implementovať príslušnú smernicu spôsobom a v predpísaných lehotách do svojej legislatívy.

Legislatívne orgány vydali viac ako 30 poistovacích smerníc, ktoré sa týkajú najmä zjednotenia podmienok výkonu poistovacej činnosti na území Európskej únie a výkonu dohľadu nad poistováciami spoločnosťami. Tieto smernice upravujú životné poistenie, neživotné poistenie, motorové vozidlá, asistenčné služby, poistenie právnej ochrany, úverové poistenie, činnosť poistných sprostredkovateľov, zaistenie, poistovacie skupiny, finančné konglomeráty, účtovníctvo, solventnosť, likvidáciu poisťovne, zmluvy na diaľku, elektronický obchod, poisťovací výbor atď. Nižšie uvádzame prehľad smerníc Európskeho parlamentu a Rady, ktoré sa týkajú spomenutých oblastí poisťovníctva. Sú to:

- Smernica 2002/83/ES Európskeho Parlamentu a Rady z 5. novembra 2002 týkajúca sa životného poistenia.
- (Prvá) smernica Rady 73/239/EHS Rady z 24. júla 1973 o koordinácii zákonov, iných predpisov a administratívnych opatrení vzťahujúcich sa na začatie a vykonávanie podnikania v oblasti priameho poistenia iného ako životného poistenia.
- Smernica 73/240/EHS Rady z 24. júla 1973, ktorou sa rušia obmedzenia práva
- usadiť sa v oblasti priameho poistenia iného než životného poistenia.
- Smernica 76/580/EHS Rady z 29. júna 1976, ktorá mení a dopĺňa smernicu 73/239/EHS o koordinácii zákonov, iných predpisov a administratívnych opatrení týkajúcich sa zakladania a vykonávania činnosti priameho poistenia iného než životného poistenia.
- Smernica 78/473/EHS Rady z 30. mája 1978 o koordinácii zákonov, iných
- predpisov a administratívnych opatrení vzťahujúcich sa na spolupistenie v spoločenstve.
- (Druhá) smernica 88/357/EHS Rady z 22. júna 1988 o koordinácii právnych predpisov, nariadení a administratívnych ustanovení týkajúcich sa priameho poistenia iného ako životného poistenia a stanovujúcich ustanovení na uľahčenie efektívneho uplatňovania slobody poskytovať služby a pozmeňujúcej a dopĺňajúcej smernicu 73/239/EHS.

- Smernica Rady 92/49/EHS o koordinácii zákonov, nariadení a administratívnych opatrení týkajúcich sa priameho poistenia s výnimkou životného poistenia, ako aj zmien a doplnkov smerníc 73/239/EHS a 88/357/EHS.
- Smernica 72/166/EHS Rady z 24. apríla 1972 o aproximácii zákonov členských štátov týkajúcich sa poistenia občianskoprávnej zodpovednosti pokiaľ ide o používanie motorových vozidiel a presadzovaní povinnosti poistenia takejto zodpovednosti.
- (Druhá) smernica 845/EHS Rady z 30. decembra 1983 o aproximácii zákonov členských štátov týkajúcich sa poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za prevádzku motorových vozidiel.
- (Tretia) smernica 90/232/EHS Rady zo dňa 14. mája 1990 a aproximácii zákonov členských štátov týkajúcich sa poistenia občianskoprávnej zodpovednosti za používanie motorových vozidiel.
- Smernica 90/618/EHS Rady z 8. novembra 1990, ktorá mení a dopĺňa, najmä čo sa týka poistenia motorového vozidla, smernicu 73/239/EHS a smernicu 88/357/EHS, ktorá sa týka koordinácie zákonov, iných predpisov a administratívnych opatrení týkajúcich sa priameho poistenia iného než životného poistenia.
- Smernica 2000/26/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. mája 2000 o aproximácii zákonov členských štátov vtahujúcich sa na poistenie zodpovednosti za škodu pri prevádzkovaní motorových vozidiel a ktorou sa menia a dopĺňajú smernice rady č. 73/239/EEC a 88/357/EHS.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS, 88/357/EHS a 90/232/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/26/ES o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel.
- Smernica Rady 84/641/EHS z 10. decembra 1984, ktorá predovšetkým v oblasti poskytovania pomoci turistom upravuje a dopĺňa prvú smernicu (73/239/EHS) o koordinácii zákonov, nariadení a vykonávacích predpisov vzťahujúcich sa na podnikanie v oblasti priameho poistenia mimo životného poistenia.
- Smernica 87/344/EHS Rady z 22. júna 1987, ktorou sa mení a dopĺňa úverové poistenie a záručné poistenie, prvá smernica 73/239/EHS o koordinácii zákonov, iných predpisov a administratívnych opatrení týkajúcich sa začatia a vykonávania činnosti priameho poistenia iného ako životného poistenia.
- Smernica Rady 77/92/EHS z 13. decembra 1976 o opatreniach, ktorými sa má uľahčiť účinné uplatňovanie slobody usadiť sa a slobody poskytovať služby, pokiaľ ide o činnosť poisťovacích agentov a sprostredkovateľov, najmä o dočasných opatreniach týkajúcich sa týchto činností.
- Smernica 2002/92/ES Európskeho parlamentu a Rady z 9. decembra 2002 o sprostredkovaní poistenia.
- Smernica 64/225/EHS Rady z 25. februára 1964 o zrušení obmedzení slobody podnikania a slobody poskytovania služieb vo vzťahu k zaisteniu a retrocesii.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/68/ES zo 16. novembra 2005 u zaistení, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 73/239/EHS, 92/49/EHS, ako aj smernice 98/78/ES a 2002/83/ES.
- Smernica 78/798/ES Európskeho parlamentu a Rady 98/78/ED z 27. októbra 1998 o doplnkovom dohľade nad poisťovňami v skupine poisťovní.

- Smernica 2002/87/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. decembra 2002 doplnkovom dohľade nad úverovými inštitúciami, poisťovňami a investičnými spoločnosťami vo finančnom konglomeráte, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 73/239/EHS, 79/267/EHS, 92/49/EHS, 92/96/EHS, 93/6/EHS a 93/22/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/78/ES a 2000/12/ES.
- (Štvrtá) smernica Rady 78/660/EHS z 25. júla 1978 o ročnej účtovnej závierke niektorých typov obchodných spoločností, vychádzajúca z článku 54 (3) (g) zmluvy.
- (Siedma) smernica Rady 83/349/EHS z 13. júna 1983 o konsolidovaných účtoch, vychádzajúca z článku 54 (3) (g) zmluvy.
- Smernica Rady 91/674/EHS z 19. decembra 1991 týkajúca sa ročných účtov a konsolidovaných účtov poisťovacích podnikov.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/44/ES z 5. septembra 2007, ktorou sa menia a dopĺňajú smernica Rady 92/49/EHS a smernice 2002/83/ES, 2004/39/ES, 2005/68/ES a 2006/48/ES v súvislosti s procesnými pravidlami a kritériami hodnotenia obozretného posudzovania nadobudnutí a zvýšení podielov vo finančnom sektore.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/26/ES z 29. júna 1995, ktorá mení a dopĺňa smernice 77/780/EHS a 89/646/EHS v oblasti úverových inštitúcií, smernice 73/239/EHS a 92/49/EHS v oblasti úverových inštitúcií, smernice 79/267/EHS a 92/96/EHS v oblasti životného poistenia, smernicu 93/22/EHS v oblasti investičných spoločností a smernicu 85/611/EHS v oblasti podnikov pre spoločné investovanie do prevoditeľných cenných papierov, s ohľadom na upevnenie primeraného dozoru.
- Smernica 2002/13/ES Európskeho parlamentu a Rady z 5. marca 2002, ktorou sa mení a dopĺňa smernica rady 73/239/EHS, pokiaľ ide o požiadavky na mieru solventnosti pre poisťovne v oblasti neživotného poistenia.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES z 25. novembra 2009 začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia (Solvency II).
- Smernica 2001/17/ES Európskeho Parlamentu a Rady z 19. marca 2001 reorganizácií a likvidácií poisťovacích poisťovní.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/65/ES z 23. septembra 2002 poskytovaní finančných služieb spotrebiteľom na diaľku a o zmene a doplnení smernice Rady 90/619/EHS a smerníc 97/7/ES a 98/27/ES.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/31/ES z 8. júna 2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä elektronickom obchode,
- Smernica 91/675/EHS Rady z 19. decembra 1991 zriaďujúca Poistný výbor.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/1/ES z 9. marca 2005, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 73/239/EHS, 85/611/EHS, 91/675/EHS, 92/49/EHS a 93/6/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/19/ES, 98/78/ES, 2000/12/ES, 2001/34/ES, 2002/83/ES a 2002/87/ES s cieľom vytvoriť novú organizačnú štruktúru výborov pre finančné služby.
- Smernica 91/371/EHS Rady z 20. júna 1991 o implementácii dohody medzi Európsky hospodársky spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou týkajúcej sa priameho poistenia iného než životného poistenia.
- Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady sú súčasťou sekundárnej poisťovacej legislatívy a obsahujú najmä právnu úpravu medzinárodného súkromného a procesného práva. Sú dôležité, pretože právna úprava poisťnej zmluvy

nie je harmonizovaná. Pri cezhraničnom poistení často dochádza k stretu rôznych právnych úprav, pretože v právnej úprave poistnej zmluvy sú v jednotlivých štátoch Európskej únie veľké rozdiely. Nasledovné nariadenia Európskeho parlamentu a Rady sa týkajú poistenia.

- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I).
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 rozhodnom práve pre mimoriadne záväzky (Rím II).
- Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych obchodných veciach.

Spomenuté nariadenia sa dotýkajú poistenia iba v jednotlivých článkoch, ale napriek tomu sú významné z hľadiska použitia národných poriadkov členských štátov Európskej únie, pokiaľ dochádza k ich kolízii.

Záver

Za hlavný prameň európskeho poistného práva pokladáme zakladateľské dokumenty Európskej únie. Tieto dokumenty tvoria primárne unijné právo. Dopĺňa ich právny poriadok, ktorý tvoria smernice, nariadenia, rozhodnutia a odporúčania, ktoré patria medzi sekundárne unijné právo. Avšak fungovanie jednotného poistného trhu nespadá úplne do kompetencie orgánov Európskej únie.

Poistovníctvo je viacvrstvový systém. Popri všetkých spomenutých prameňoch európskeho poistného práva existuje mnoho vnútroštátnych právnych úprav, ktoré sa týkajú poistovníctva. S cieľom realizácie európskeho poistného trhu bolo doposiaľ vydaných viac ako tridsať poistovacích smerníc. Tieto smernice spolu s ďalšími prameňmi európskeho práva nevytvorili kompaktný právny rámec pre výkon poistovacej činnosti. Mnohé smernice boli kombinované s novelami. Európske poistné právo ako samostatná oblasť práva je v štádiu vývinu. Jednotné európske poistné právo ešte nevzniklo. Jeho vývoj závisí od integračných procesov na celoeurópskom trhu a tiež od harmonizácie poistného práva v členských štátoch Európskej únie.

Väčšia miera harmonizácie tu bola dosiahnutá iba pri regulácii dohľadu na poistovníctvom. Tam, kde sa nepodarilo dosiahnuť zhodu medzi členskými štátmi, zohráva rozhodujúcu úlohu zásada vzájomného uznávania právnych poriadkov. To sa netýka právnej úpravy poistnej zmluvy, ktorej úprava sa v jednotlivých členských štátoch značne rozlišuje. Poistná zmluva nie je doposiaľ legislatívne upravená rovnako pre všetky krajiny Európskej únie.

Zoznam bibliografických odkazov

Adamko, J. (2018). *Poistenie a poistný trh. Vybrané kapitoly*. 1. vydanie. Prešov : Michal Vaško – Vydavateľstvo.

Kafříková, M. a kol. (2010) *Pojišťovací právo*. Leges, s. r. o.

- Jančo, M., Jurčová, M., Novotná, M. a kol. (2012). *Európske súkromné právo*. Bratislava: EUROIURIS – Európske právne centrum.
- Majtánová, A. (1993). *Poistný trh*. Bratislava: ELITA.
- Siman, M., Slašťan, M. (2012). *Právo Európskej únie*. Bratislava: EUROIURIS – Európske právne centrum.
- Europa.eu. (2020). *EU institutions and bodies in brief*. Dostupné na <https://europea.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies>
- Slov-lex. (2020). *Vyhľadávanie v práve EU*. Dostupné na <https://www.slov-lex.sk/vyhľadavanie-v-prave-eu>
- Europa.eu (2020). *Právo EÚ*. Dostupné na https://e-justice.europa.eu/content_eu_law-3-sk.do